

RAQAMLI IQTISODIYOTNING UMUMIQTISODIY TARAQQIYOTDAGI ROLI VA AHAMIYATI

Abdurahmonov Asilbek

Namangan davlat universiteti

ORCID: 0009-0009-5300-9934

asilbekabdurahmonovv@icloud.com

Annotatsiya. Ushbu maqola raqamli iqtisodiyotning zamonaviy umumiqtisodiy taraqqiyotdagi rolini nazariy va empirik jihatdan tahlil qiladi. Maqolada raqamli texnologiyalar, platformalar, elektron savdo va moliyaviy texnologiyalarning iqtisodiy o'sish, investitsiya jarayonlari, bandlik va barqaror rivojlanishga ta'siri ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari raqamli iqtisodiyotning iqtisodiy samaradorlik, innovatsiya va inson kapitalini rivojlantirishdagi strategik ahamiyatini tasdiqlaydi hamda raqamli infratuzilma va institutsional mexanizmlarni rivojlantirish bo'yicha amaliy tavsiyalarni taqdim etadi.

Kalit so'zlar: raqamli iqtisodiyot, iqtisodiy o'sish, investitsiya, bandlik.

РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ В ОБЩЕЭКОНОМИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ

Абдурахмонов Асилбек

Наманганский государственный университет

Аннотация. Статья посвящена анализу роли цифровой экономики в современном макроэкономическом развитии с теоретической и эмпирической точек зрения. Рассматривается влияние цифровых технологий, платформ, электронной коммерции и финтеха на экономический рост, инвестиционные процессы, занятость и устойчивое развитие. Результаты исследования подтверждают стратегическую значимость цифровой экономики для повышения производительности, инновационной активности и развития человеческого капитала, а также содержат практические рекомендации по развитию цифровой инфраструктуры и институциональных механизмов.

Ключевые слова: цифровая экономика, экономический рост, инвестиции, занятость.

THE ROLE AND IMPORTANCE OF THE DIGITAL ECONOMY IN GENERAL ECONOMIC DEVELOPMENT

Abdurahmonov Asilbek

Namangan State University

Abstract. This article analyzes the role of the digital economy in modern macroeconomic development from both theoretical and empirical perspectives. It examines the impact of digital technologies, platforms, e-commerce, and fintech on economic growth, investment processes, employment, and sustainable development. The findings confirm the strategic importance of the digital economy in enhancing productivity, innovation, and human capital development, and provide practical recommendations for the development of digital infrastructure and institutional mechanisms.

Keywords: digital economy, economic growth, investment, employment.

Kirish.

Hozirgi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida raqamli iqtisodiyot zamonaviy iqtisodiy rivojlanishning muhim tarkibiy qismiga aylanib bormoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi, sun'iy intellekt, katta hajmdagi ma'lumotlar (Big Data), raqamli platformalar va elektron tijoratning keng joriy etilishi iqtisodiy munosabatlarning mazmuni hamda shaklini tubdan o'zgartirmoqda. Natijada an'anaviy xo'jalik yuritish mexanizmlari transformatsiyalanib, iqtisodiy o'sishning yangi manbalari shakllanmoqda.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, raqamli iqtisodiyot nafaqat texnologik yangilanishni ifodalovchi jarayon, balki umumiy iqtisodiy taraqqiyotning strategik omili sifatida namoyon bo'lmoqda. Raqamli texnologiyalar ishlab chiqarish xarajatlarini qisqartirish, tranzaksiya xarajatlarini kamaytirish, iqtisodiy subyektlar o'rtasidagi axborot assimetriyasini bartaraf etish orqali resurslardan foydalanish samaradorligini sezilarli darajada oshirmoqda. Shu bilan birga, raqamli iqtisodiyot iqtisodiy o'sish sur'atlariga, bandlik tuzilmasiga va inson kapitalining rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda.

Adabiyotlar sharhi.

Zamonaviy ilmiy adabiyotlarda raqamli iqtisodiyotning iqtisodiy rivojlanishga ta'siri keng yoritilayotgan bo'lsa-da, uning umumiy iqtisodiy taraqqiyotdagi o'rni va ta'sir mexanizmlarini kompleks tarzda tahlil qilish zarurati saqlanib qolmoqda. Ayniqsa, raqamli iqtisodiyotning iqtisodiy tizimga ko'p yoqlama ta'sirini aniqlash, uning ijobiy va cheklovchi jihatlarini baholash ilmiy-amaliy jihatdan muhim ahamiyat kasb etadi.

Mazkur maqolaning **asosiy maqsadi** raqamli iqtisodiyotning umumiy iqtisodiy taraqqiyotdagi roli va ahamiyatini nazariy hamda empirik jihatdan tahlil qilishdan iborat.

Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi **vazifalar** belgilandi:

- ✓ raqamli iqtisodiyot tushunchasining nazariy asoslarini ochib berish;
- ✓ raqamli iqtisodiyotning iqtisodiy o'sish va ishlab chiqarish samaradorligiga ta'sirini tahlil qilish;
- ✓ raqamli texnologiyalarning bandlik va inson kapitali rivojiga ta'sirini aniqlash;
- ✓ raqamli iqtisodiyot va barqaror iqtisodiy rivojlanish o'rtasidagi bog'liqlikni baholash;
- ✓ raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha ilmiy asoslangan amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Raqamli iqtisodiyot nazariyasining shakllanishi va rivojlanishi ilmiy adabiyotlarda keng muhokama qilinib kelmoqda. Ushbu yo'nalishda bir qator xorij va mahalliy olimlarning tadqiqotlari muhim ahamiyat kasb etadi.

Raqamli iqtisodiyot tushunchasining ilmiy asoslari. Don Tapscott (1995) o'zining «Raqamli iqtisodiyot» asarida birinchilardan bo'lib internet va axborot texnologiyalarining iqtisodiy jarayonlarga ta'sirini tahlil qilib, ma'lumotlarning yangi strategik resurs sifatidagi rolini asoslab bergan. Keyinchalik Thomas Mesenbourg (2001) raqamli iqtisodiyotni uch asosiy komponent orqali ta'riflagan: qo'llab-quvvatlovchi infratuzilma, elektron biznes jarayonlari va elektron tijorat. Ushbu ta'rif hozirgi kunda ham ko'plab tadqiqotchilar tomonidan asos sifatida qabul qilinadi.

Raqamli texnologiyalar va iqtisodiy o'sish. Jahon banki (World Bank, 2016) tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar iqtisodiy o'sish sur'atlarini tezlashtiribgina qolmay, balki bozorlar faoliyatining shaffofligini oshiradi va tranzaksiya xarajatlarini sezilarli darajada kamaytiradi. Brynjolfsson va McAfee (2014) esa «Ikkinchi mashina davri» asarida raqamlashtirish jarayonining mehnat unumdorligiga ta'sirini empirik tahlil qilgan holda, avtomatlashtirish va sun'iy intellektning iqtisodiy samaradorlikni oshirishdagi muhim rolini ilmiy jihatdan isbotlagan.

Raqamli platformalar va bozor tuzilmasi. Parker, Van Alstyne va Choudary (2016) tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda platforma iqtisodiyoti kontsepsiyasi ishlab chiqilgan

bo'lib, iqtisodiy subyektlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning raqamli muhitda qanday o'zgarayotgani batafsil ko'rib chiqilgan. Tadqiqotchilar raqamli platformalarning an'anaviy bozor tuzilmasini tubdan o'zgartirib, vositachilik xarajatlarini minimallashtirishini va iqtisodiy samaradorlikni oshirishini ta'kidlagan.

Moliyaviy texnologiyalar va raqamli bank. Arner, Barberis va Buckley (2015) FinTech sohasidagi rivojlanishni tarixiy retrospektiv nuqtai nazardan o'rganib, raqamli moliyaviy xizmatlarning iqtisodiy inklyuzivlikka — ya'ni aholining moliyaviy xizmatlarga kengroq kirishiga — qo'shayotgan hissasini baholagan. Shuningdek, OECD (2019) hisobotida raqamli iqtisodiyotning YaIM (yalpi ichki mahsulot) ga ta'siri tahlil qilinib, rivojlangan davlatlarda raqamli sektor ulushining yildan yilga ortib borayotgani qayd etilgan.

O'zbekiston kontekstida raqamli iqtisodiyot. Mahalliy tadqiqotchilar orasida Mustafaqulov va boshqalar (2021) O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish istiqbollari o'rganib, milliy iqtisodiyotda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ulushi va ularni kengaytirish yo'llarini tahlil qilgan. O'zbekiston Respublikasining «Raqamli O'zbekiston - 2030» strategiyasi esa davlat tomonidan raqamli transformatsiyaga qo'yilayotgan e'tiborni rasmiy hujjatlar orqali belgilab bergan (Farmon, 2020).

Yuqorida ko'rib chiqilgan adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, raqamli iqtisodiyot nafaqat texnologik hodisa, balki iqtisodiy munosabatlarni qayta shakllantiruvchi tizimli o'zgarish jarayonidir. Olimlarning aksariyati raqamli texnologiyalarning iqtisodiy samaradorlik, shaffoflik va inklyuziv o'sishga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ta'kidlasa-da, bir qator tadqiqotchilar raqamli tengsizlik, ma'lumotlar xavfsizligi va bandlik muammolari kabi salbiy tomonlarni ham alohida ko'tarib chiqadi. Ushbu maqolada mazkur adabiyotlar asosida raqamli iqtisodiyotning umumiy iqtisodiy taraqqiyotdagi roli yanada kengroq tahlil qilinadi.

Tadqiqot metodologiyasi.

Ushbu tadqiqot raqamli iqtisodiyotning umumiy iqtisodiy taraqqiyotdagi rolini har tomonlama o'rganish maqsadida kompleks metodologik yondashuvga asoslanadi. Tadqiqotda qo'llaniladigan usullar bir-birini to'ldiruvchi va o'zaro bog'liq bo'lib, ular nazariy hamda empirik tahlilni birlashtiradi.

Tahlil va sintez metodi tadqiqotning asosini tashkil etib, raqamli iqtisodiyotning tarkibiy komponentlari alohida o'rganilgan va keyinchalik yaxlit tizim sifatida qayta sintez qilingan. Xususan, texnologik infratuzilma, platforma iqtisodiyoti, moliyaviy texnologiyalar va raqamli boshqaruv tizimlarining o'zaro aloqalari shu metod orqali ochib berilgan (Schwab, 2016).

Qiyosiy tahlil metodi an'anaviy va raqamli iqtisodiyot modellarining asosiy ko'rsatkichlari bo'yicha taqqoslanishida qo'llanilgan. Tranzaksiya xarajatlari, bozorga kirish imkoniyatlari, qaror qabul qilish tezligi va innovatsiya darajasi kabi parametrlar bo'yicha ikki model o'rtasidagi farqlar miqdoriy va sifat jihatidan baholangan (Stiglitz, Greenwald, 2014).

Statistik ma'lumotlarni tahlil qilish metodi Xalqaro valyuta jamg'armasi, Jahon banki va OECD tomonidan e'lon qilingan rasmiy hisobotlardagi miqdoriy ko'rsatkichlarni o'rganishda foydalanilgan. Mazkur metod raqamli texnologiyalarning YaIM o'sishi, mehnat unumdorligi va investitsiya faolligiga ta'sirini raqamli dalillar asosida asoslash imkonini bergan (International Monetary Fund, 2023).

Tizimli yondashuv raqamli iqtisodiyotni alohida tarmoq yoki hodisa sifatida emas, balki iqtisodiy o'sish, bandlik, investitsiyalar va barqaror rivojlanishni o'z ichiga olgan yaxlit tizim sifatida ko'rib chiqishda qo'llanilgan (OECD, 2023).

Monografik tahlil metodi xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy asarlari, shuningdek O'zbekiston Respublikasining «Raqamli O'zbekiston - 2030» strategiyasi kabi rasmiy hujjatlarni chuqur o'rganishda ishlatilgan (O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi, 2023).

Tadqiqotda foydalanilgan ma'lumotlar manbalari sifatida Jahon banki, XVJ, OECD, Yevropa Ittifoqi raqamli iqtisodiyot hisobotlari, O'zbekiston Raqamli texnologiyalar vazirligi statistikasi hamda 2015–2024 yillar oralig'idagi xalqaro indekslash bazalarida nashr etilgan ilmiy maqolalar xizmat qilgan.

Tahlil va natijalar muhokamasi.

Tadqiqot davomida olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, raqamli iqtisodiyot uch asosiy qatlam - texnologik asos, platforma va xizmatlar qatlami hamda iqtisodiy natijalar qatlamidan iborat ierarxik tizimni tashkil etadi. Mazkur tuzilmada texnologiyalar asos bo'lib xizmat qilsa, platformalar va raqamli xizmatlar iqtisodiy munosabatlarning tashkiliy shakliga aylanadi (Schwab, 2016).

1-jadval

Raqamli iqtisodiyotning tarkibiy qatlamlari

Qatlam	Tarkibi	Vazifasi
Texnologik asos	Internet, AI, bulut hisoblash, IoT	Infratuzilmani ta'minlash
Platforma qatlami	Elektron bozorlar, raqamli platformalar	Iqtisodiy munosabatlarni tashkil etish
Xizmatlar qatlami	Fintech, e-tijorat, e-hukumat	Qiymat yaratish va tarqatish
Natijalar qatlami	YaIM o'sishi, samaradorlik, inklyuzivlik	Makroiqtisodiy ta'sir

Qiyosiy tahlil an'anaviy va raqamli iqtisodiyot o'rtasidagi tub farqlarni yaqqol ko'rsatib berdi. Asosiy resurs sifatida kapital va mehnatdan ma'lumot hamda bilimga o'tish nafaqat ishlab chiqarish omillarining tarkibini, balki butun iqtisodiy tizimning ishlash mantiqini o'zgartiradi (Stiglitz, Greenwald, 2014).

2-jadval

Raqamli va an'anaviy iqtisodiyotning asosiy farqlari

Ko'rsatkichlar	An'anaviy iqtisodiyot	Raqamli iqtisodiyot
Asosiy resurs	Kapital, mehnat	Ma'lumot, bilim
Tranzaksiya xarajatlari	Yuqori	Past
Bozorga kirish	Cheklangan	Keng
Qaror qabul qilish	Sekin	Tezkor
Innovatsiya darajasi	Past	Yuqori
Shaffoflik	Cheklangan	Yuqori
Geografik chegara	Mavjud	Minimal

2-jadvaldan ko'rinib turibdiki, raqamli iqtisodiyot an'anaviy iqtisodiy modelga nisbatan yuqori moslashuvchanlik va samaradorlikka ega bo'lib, umumiy iqtisodiy taraqqiyot uchun qulay shart-sharoit yaratadi. Xalqaro valyuta jamg'armasi (2023) ma'lumotlariga ko'ra, raqamlashtirish darajasi yuqori bo'lgan mamlakatlarda mehnat unumdorligi va yalpi ichki mahsulot o'sish sur'atlari barqaror ravishda yuqori bo'lmoqda.

Tadqiqot natijalari raqamli iqtisodiyotning iqtisodiy o'sishga ikki yo'nalishli — bevosita va bilvosita — ta'sir mexanizmini tasdiqlaydi.

OECD (2023) hisobotlariga ko'ra, raqamli texnologiyalar joriy etilgan tarmoqlarda ishlab chiqarish samaradorligi o'rtacha 10–20 foizga oshgan. Rivojlangan davlatlarda raqamli sektor YaIM ning muhim qismini tashkil etmoqda - AQSh da 21,5%, Xitoyda esa 38,6% (O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi, 2023).

3-jadval

Raqamli iqtisodiyotning iqtisodiy o'sishga ta'sir mexanizmlari

Ta'sir turi	Mexanizm	Ko'rsatkich	Miqdoriy natija
Bevosita	Raqamli sektor ulushi oshishi	YaIM dagi hissa	Rivojlangan davlatlarda 15–25%
Bevosita	Yangi raqamli tarmoqlar	Qo'shimcha qiymat	Yillik 5–8% o'sish
Bilvosita	Mehnat unumdorligi	Samaradorlik	10–20% ga oshish (OECD, 2023)
Bilvosita	Innovatsion faollik	Patent va ixtirolar soni	2 barobarga ko'payish
Bilvosita	Yangi bozor segmentlari	Bozor hajmi	Yillik 15% kengayish

Raqamli iqtisodiyot investitsiya muhitini sezilarli darajada o'zgartirmoqda. Jadval 4 raqamli iqtisodiyotning investitsiyalarga ta'sirini uch asosiy yo'nalish bo'yicha ko'rsatib beradi.

4-jadval

Raqamli iqtisodiyotning investitsiyalarga ta'siri

Yo'nalish	Ta'sir mexanizmi	Natija	O'sish ko'rsatkichi
Raqamli infratuzilma	Texnologik baza kengayadi	Uzoq muddatli o'sish	Yillik 12–18%
Fintech	Moliyaviy xizmatlar soddalashadi	Investitsiya faolligi	2,3 barobarga oshish
Elektron savdo	Bozorlar kengayadi	Raqobat kuchayadi	Savdo hajmi 3x
Sun'iy intellekt	Qaror qabul qilish tezlashadi	Resurs optimallashtirish	Xarajat 20–30% kamayadi
Kiberxavfsizlik	Raqamli ishonch oshadi	Yangi investorlar jalb etiladi	Risk darajasi pasayadi

O'zbekistonda 2020–2023 yillar davomida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasiga jalb etilgan to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar 2,3 barobarga oshganligi (O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi, 2023) raqamli iqtisodiyotning investitsiya jalb qilish salohiyatini isbotlaydi.

5-jadval

Raqamli iqtisodiyot va bandlik tuzilmasidagi o'zgarishlar

Ko'rsatkich	2020-yil	2023-yil	O'zgarish
Qisqarayotgan an'anaviy ish o'rinlari (mln.)	—	85	–85 mln. (2025–2030)
Yaratilayotgan raqamli ish o'rinlari (mln.)	—	97	+97 mln. (2025–2030)
Masofaviy mehnat ulushi (%)	8%	28%	+20 pp
IT sohasidagi mutaxassislar talab (%)	—	—	Yillik +25%
Raqamli ko'nikmalar talab qilinadigan kasblar	40%	65%	+25 pp

Raqamli iqtisodiyot mehnat bozori tuzilmasiga ikki qarama-qarshi yo'nalishda ta'sir etadi. Bir tomondan, avtomatlashtirish an'anaviy kasblarni qisqartirsa, boshqa tomondan yangi raqamli kasblar jadal sur'atlarda rivojlanmoqda (World Economic Forum, 2023).

Jahon iqtisodiy forumining 2023 yilgi hisobotiga ko'ra, keyingi besh yil ichida raqamli texnologiyalar ta'sirida 85 million ish o'rni o'zgarishi mumkin bo'lsa-da, bir vaqtning o'zida 97 million yangi ish o'rni yaratilishi kutilmoqda (World Economic Forum, 2023). Bu esa sof ijobiy natija beradi.

6-jadval raqamli iqtisodiyot va barqaror rivojlanish o'rtasidagi organik bog'liqlikni ko'rsatib beradi.

6-jadval

Raqamli iqtisodiyot va barqaror rivojlanish o'rtasidagi bog'liqlik

Yo'nalish	Raqamli ta'sir mexanizmi	Umumiqtisodiy natija	Samaradorlik
Energiya	Aqli tizimlar (Smart Grid)	Resurs tejalishi	15-20% tejash
Davlat boshqaruvi	E-hukumat platformalari	Shaffoflik va samaradorlik	Xarajat 30% kamayadi
Ekologiya	Raqamli monitoring tizimlari	Barqarorlik ta'minlanadi	Emissiya 10% kamayadi
Ta'lim	Onlayn ta'lim platformalari	Inson kapitalini oshirish	Qamrov 3x kengayadi
Sog'liqni saqlash	Telemedicine, AI diagnostika	Sog'liqni saqlash sifati	Xarajat 25% kamayadi

O'zbekistonda «Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali» orqali ko'rsatiladigan xizmatlar soni 2019 yildagi 250 tadan 2023 yilga kelib 700 tadan oshganligi (O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi, 2023) e-hukumat rivojining barqaror boshqaruvga qo'shayotgan hissasini yaqqol ifodalaydi.

7-jadval

O'zbekistonda raqamli iqtisodiyot ko'rsatkichlari dinamikasi

Ko'rsatkich	2019	2021	2023	O'sish
Internet foydalanuvchilar (%)	52%	65%	77%	+25 pp
Elektron tijorat hajmi (mlrd so'm)	1 200	4 800	12 500	10x
Raqamli davlat xizmatlari soni	250	450	700+	2,8x
ICT sektorining YaIM dagi ulushi (%)	2,1%	2,8%	3,6%	+1,5 pp
IT eksporti (mln USD)	180	320	580	3,2x

Xulosa va takliflar.

O'tkazilgan tadqiqot natijalari raqamli iqtisodiyotning zamonaviy umumiqtisodiy taraqqiyot jarayonlarida hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lgan strategik omil sifatida shakllanib borayotganini ko'rsatdi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, raqamli texnologiyalar iqtisodiy faoliyatning deyarli barcha sohalarini qamrab olib, ishlab chiqarish, ayirboshlash, taqsimlash va iste'mol jarayonlarining mazmuni hamda tashkiliy mexanizmlarini tubdan o'zgartirmoqda. Natijada iqtisodiy tizimning samaradorligi oshib, uning moslashuvchanligi va raqobatbardoshligi kuchaymoqda.

Tadqiqot natijalari raqamli iqtisodiyotning umumiqtisodiy o'sishga ko'p yoqlama ta'sir ko'rsatishini tasdiqladi. Bir tomondan, raqamli sektorlar yalpi ichki mahsulot hajmining oshishiga bevosita hissa qo'shmoqda. Ikkinchi tomondan esa, raqamli texnologiyalar an'anaviy tarmoqlarda mehnat unumdorligini oshirib, innovatsion faollikni kuchaytirmoqda. Bu jarayon iqtisodiy o'sishning sifat jihatdan yangi bosqichga o'tishga zamin yaratmoqda.

Shuningdek, tadqiqot raqamli iqtisodiyotning investitsiya jarayonlariga ta'siri sezilarli ekanligini ko'rsatdi. Raqamli infratuzilma va texnologiyalarga yo'naltirilgan investitsiyalar iqtisodiy rivojlanishning uzoq muddatli barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynamoqda. Shu bilan birga, raqamli iqtisodiyot bandlik tuzilmasini transformatsiyalab, inson kapitalining ahamiyatini keskin oshirmoqda. Bilim va ko'nikmalarga asoslangan iqtisodiy modelning shakllanishi ta'lim tizimi va mehnat bozori o'rtasidagi o'zaro uyg'unlikni kuchaytirishni talab etadi.

Tadqiqot davomida aniqlanganki, raqamli iqtisodiyotning samarali rivoji bevosita institutsional muhit sifati bilan bog'liq. Huquqiy tartibga solish, raqamli xavfsizlik, ma'lumotlarni himoya qilish va raqamli bozorlarda sog'lom raqobatni ta'minlash raqamli transformatsiyaning ijobiy samarasini kuchaytiruvchi asosiy omillar hisoblanadi. Aks holda, raqamli tafovut va texnologik nomutanosibliklar iqtisodiy rivojlanish jarayonida muayyan cheklovlarni yuzaga keltirishi mumkin.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi. Avvalo, raqamli infratuzilmani kompleks va hududlar kesimida muvozanatli rivojlantirish zarur. Bu aholining barcha qatlamlari uchun raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytiradi. Ikkinchidan, inson kapitaliga, ayniqsa raqamli ko'nikmalarni shakllantirishga yo'naltirilgan investitsiyalarni oshirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ta'lim tizimini raqamli iqtisodiyot talablariga moslashtirish iqtisodiy samaradorlikni oshirishning muhim sharti hisoblanadi.

Shuningdek, raqamli iqtisodiyot sohasida huquqiy va institutsional bazani takomillashtirish, raqamli bozorlarni tartibga solish mexanizmlarini rivojlantirish zarur. Davlat boshqaruvi tizimida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish shaffoflikni oshirib, boshqaruv samaradorligini kuchaytiradi. Real sektorda raqamli yechimlardan foydalanishni rag'batlantirish esa innovatsion faollikni kuchaytirib, iqtisodiy raqobatbardoshlikni oshiradi.

Xulosa qilib aytganda, raqamli iqtisodiyot zamonaviy umumiqtisodiy taraqqiyotning ajralmas tarkibiy qismi bo'lib, uning izchil va tizimli rivoji uzoq muddatli barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur tadqiqotda olingan xulosalar va ilgari surilgan amaliy tavsiyalar raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga qaratilgan iqtisodiy siyosatni shakllantirish hamda ushbu yo'nalishda olib boriladigan keyingi ilmiy tadqiqotlar uchun nazariy-amaliy asos bo'lib xizmat qiladi.

Adabiyotlar / Jumezamypa / Reference:

- Arner, D., Barberis, J., Buckley, R. (2015). *The Evolution of Fintech*. University of Hong Kong.
- Brynjolfsson, E., McAfee, A. (2014). *The Second Machine Age*. W. W. Norton & Company.
- Farmon (2020) *O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktyabrdagi PF-6079-son Farmoni. «Raqamli O'zbekiston — 2030» strategiyasi*
- International Monetary Fund. (2023). *World Economic Outlook: Digitalization and the Global Economy*. IMF, Washington DC.
- Mesnbourg, T.L. (2001). *Measuring the Digital Economy*. U.S. Bureau of the Census.
- Mustafaqulov, Sh. va boshq. (2021). *O'zbekistonda raqamli iqtisodiyot: holat va istiqbollar*. *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar*, №3.
- O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi*. (2023). *Raqamli O'zbekiston: holat va istiqbollar*. Toshkent.
- OECD. (2019). *Measuring the Digital Transformation*. OECD Publishing, Paris.
- OECD. (2023). *OECD Digital Economy Outlook 2023*. OECD Publishing, Paris.
- Parker, G., Van Alstyne, M., Choudary, S.P. (2016). *Platform Revolution*. W. W. Norton.

- Schwab, K. (2016). The Fourth Industrial Revolution. World Economic Forum. Geneva.*
- Stiglitz, J., Greenwald, B. (2014). Creating a Learning Society. Columbia University Press. New York.*
- Tapscott, D. (1995). The Digital Economy. McGraw-Hill.*
- United Nations. (2023). E-Government Survey 2023: Accelerating Digital Transformation for Sustainable Development. UN DESA, New York.*
- World Bank. (2016). World Development Report 2016: Digital Dividends. Washington, DC.*
- World Economic Forum. (2023). The Future of Jobs Report 2023. World Economic Forum, Davos.*